

SÖDERBYBLADET

Nr 10 Årgång 6 December 2006

ISSN 1459-8493

Utgivare: Södra Vallgrund byaråd rf

LUCIAJULFESTEN

Jag kom till "lokalin" då Luciatåget redan skridit genom byn. "Lokalin" var fylld med folk, långborden var dukade, barnen och vi vuxna förväntansfulla. I år firades Lucia och skolans julfest samtidigt. Belysningen sänktes och Lucia tågade in med tärnor och nissar i släptåg. Efter det kom Josef och Maria.

Sen kom hela skolan in i en härlig dans, fart och fläkt.

Programmen avlöstes en efter annan. När pausen infann sej såldes lotter och vinsterna delades ut genast. Samarbetet, föräldraföreningen skolan och ungdomsföreningen funkade ypperligt. Skolan uppmuntrar eleverna att själv hitta på programpunkter, sketcher och sånger. Och det märktes, alla sjöng och pratade högt och tydligt, och med glädje. Tomte akrobatik, var en höjdare, eleverna hjulade, slog kullerbyttor, stod på händerna och publiken jublade. Efter tomtensnissarnas jul avslutades Lucia-julfesten och jag tror att alla som var med är överens om att denna kväll länge kommer att bevaras i våra hjärtan.

Mikael Weckström

Understödsföreningen för skolan informerar:

105 personer deltog i skinkgissningstävlingen i samband med julcafeet.

Julskinkan överräcktes till Nils-Erik Westerlund, som gissade 10 g ifrån den rätta vikten. Den rätta vikten var 5260 g.

Att heta Snygg i efternamn råkade ge möjlighet till en huvudvinst i samband med snabblotteriet vid skolans julfest i "lokalin".

Fribiljett till badparadiset Tropiclandia tillföll Rose-Mari Snygg och William Snygg. Axel Snygg kan avnjuta en skärgårdsbufe' vid Bernys. Vem som erhöll 20 euros presentkort till Vallan har jag ej lyckats få reda på.

Ann-Louise Weckström

***

Studiecirkeln

i arkivarbete börjar måndagen den 22 januari kl. 18.00 i Sommaröhallens café.

Alla som är intresserade är välkomna.

Denna studiecirkel som är den 5:e i ordningen, omfattar då 10 måndagskvällar framöver.

***

Christers spalt

Behandlingen av budgeten för nästa år är nu på slutrakan. Volymen i budgeten ökar med över 4 %, och kan nog anses vara en stor ökning om man ser till andra kommuner. Ökningarna beror till största delen på den ökade inflyttningen till vissa områden i kommunen. Det problematiska med inflyttningen är att den sker till områden där servicen redan är använd till 100% och därför kräver nya investeringar i fastigheter och personal. Detta medför att vi har vissa daghem och skolor ute i kommunen som har en beläggning långt under den kapacitet som finns. Jag har i flera år talat för att inflyttningen borde begränsas till områden där det inte kräver investeringar och istället stimulera inflyttning till områden där skolor och daghem redan finns, tyvärr anser inte majoriteten att man skall styra inflyttningen utan man pratar istället om en nästan obegränsad inflyttning vart som helst och till vilket pris som helst. På sikt undrar jag nog vad som blir konsekvensen av denna politik.

Jag tippar att för vår del blir budgeten svår när det gäller den fortsatta verksamheten i Söderudden, siffror som har nämnts säger att man skulle spara ca 120 000 euro per år om eleverna flyttas till Norra Vallgrund åsikten är att det är för stor extra kostnad för 13 elever, vi får se vilket slutresultatet blir.

Kommundirektören har fått ny tjänst i Borgå och diskussionen har börjat om fortsättningen beträffande tjänsten. Många anser att vi bör få en tillfällig lösning tills vi vet hur det går med kommunsammanslagningarna. Min åsikt har varit och är att vi så snabbt som möjligt lediganslår tjänsten därför att en kommun som vill fortsätta

och vara självständig inte skall ge några som helst tveksamma signaler i sin inställning såsom till exempel att ha tillfällig lösning på den högsta tjänsten i kommunen. Utan denna signal blir nog diskussionerna tillräckligt svåra ändå.

Enligt rykten är landskapsplanen på gång igen och samma rykten säger att man inte har beaktat kommunens åsikt beträffande vindkraftsparken, idag har jag inga exakta uppgifter enbart rykten. Till sist vill jag meddela att jag ifrån årsskiftet avgår ur kommunstyrelsen och detta betyder samtidigt att jag inte är kandidat i nästa kommunalval. Jag vill meddela detta redan nu så att byn har tid på sig att hitta en ny kandidat. Jag tillönskar alla en god jul och ett gott nytt år

Christer Stolpe

***

FÖRSAMLINGSHEMMET

Vårt församlingshem är renoverat och tillbyggt. Genom en fest den 10 december ville man markera att arbetet är slutfört och församlingshemmet återinvigt.

Festen inleddes i kyrkan där vår tidigare kyrkoherde, Bengt (Beni) Djupsjöbacka höll sin avskedspredikan. En mycket uppskattad predikan. Beni är numera pensionär. Liturg i kyrkan var Ralf Sandin som nyligen blivit utnämnd till prost. Gratulerar! I kyrkan fanns 122 gudstjänstbesökare.

I församlingshemmets invigningsfest deltog förutom de tidigare nämnda Bengt Djupsjöbacka och Ralf Sandin även kontraktsprost Tor-Erik Store samt vår egen kyrkoherde Jouni Sinisalo samt ca. 80 församlingsmedlemmar.

Erik Nygård spelade fiol, bl.a. två stycken komponerade av Erik Sikström.

Gertrud Ståhl hade skrivit en festdikt som Gunhild Mäkinen läste. (Publiceras på annan plats i bladet)

Gåvor utbyttes! Beni fick i avskedsgåva: Tofflor för lata dagar, stavar för motionsdagar, en kniv för hobbyarbeten samt blommor att muta frun med.

Replots församling fick som gåva en videokanon, bekostad av gemensamma kyrkofullmäktige.

Kyrkorådets medlemmar blev uppvaknade med en påse specialkaffe.

Smörgåsarna, till kaffet, var enormt goda. Fattas bara annat. De hade ju blivit till under överinseende av tv-kocken Bertel Lindvik. Prinsesstårten var dekorerad med en bild av församlingshemmet som samma tv-kock hade

tagit. Tänk, vad som är möjligt nu för tiden. Visst, bilden gick att äta.

Både humor och allvarsord gjorde att festdeltagarna upplevde festen som varm och trivsamt.

Första intrycket av vårt nya församlingshem är gott. Vi har fått det vi ville ha inom de ekonomiska ramarna. Nu återstår att se hur allt tas emot och hur det börjar fungera. Felkopplad spis, så att Denice fick fara till skolan och koka äggen på invigningsdagen, är lätt avhjälpda.

Sopkärll placerade framför en av huvudingångarna kan vara värre. Knappast har man läst fel på ritningarna. En tydlig planeringsmiss. Synd om utomstående besökare skall minnas vårt församlingshem där soptunnorna står mitt framför en av huvudingångarna.

Börje

***Festdikt** skriven av Gertrud Ståhl. Upplästes av Gunhild Mäkinen den 10.12.2006 vid återinvigningen av vårt församlingshem.*

FÖRSAMLINGSHEMMET

En gång såddes tankefröet
på hård och stenig mark
på skäromkransad ö i havet.
Tanken var ett samlingshus,
för hopp och tro var stark.

Fröet växte upp och byn blev full av liv,
för hela bygdens folk till nöje och förkovran.
Och genom tiden må det förbli
vi står idag i tacksam beundran.

Vi får samlas här både i glädje och sorg
och Guds vingslag vakar genom tiden.
Församlingshemmet står som vår trygga borg,
stadigt förankrad i grunden.

Nu går vi ju i fotspår där våra fäder gått
i skiftande öden och tider,
att förvalta detta värv som i arv vi fått
som mot nästa släkten skrider.

***

Intermezzo med en pistol

Frans Vikström ("Jossas Frans") hade köpt en Wickström motor till sin båt och befann sig vid motorfabrikens båtbygga på Vasklot för någon form av garantiöversyn. Med på resan var Edvard Nykvist, Verner Gammelgård och Evert Ström.

Året torde ha varit 1917. Frans hade vid samma tillfälle varit in till staden och där inhandlat en pistol.

Under tiden som männen var sysselsatta i båten närmade sig en rysk soldat gående längs stranden. ”Ska ja skjut hanje s- -n, sade Frans med sitt något bryska och rättframma sätt. Men de övriga fick honom att gömma undan pistolen.

Ryssarna var förmodligen underrättade om pistolaffären för efter en stund uppenbarade sig ytterligare några soldater som gav sken av att intressera sig för männens förhållande i båten, men som slutligen ledde till att samtliga kroppsvisiterades. Frans nyinköpta pistol hittades ju naturligtvis vilket var orsak nog att fångsla männen och samtliga blevo förda till Tammerfors och satta i fängsligt förvar.

På väg från järnvägsstationen i Tammerfors mötte fångtransporten en svenskspråkig man som frågade dem om omständigheterna för fångslandet. Samtalet skedde mera i förbigående men den främmande mannen sade, - ”jag ska göra vad jag kan”.

Under tiden som de satt fångslade blevo de mer och mer bekanta med sina vakter. Dessa voro naturligtvis beväpnade och Frans blev intresserad av vaktens vapen och bad att få se på det. Vakten nekade ju naturligtvis vilket ledde till att Frans gick fram till vakten för att ta hans vapen. Tillskyndande soldater övermannade Frans som blev förd till en enskild cell, och utrustad med ”Svennings” häftiga humör hördes det vida omkring när han förbannade sina vakter. Fångenskapen blev emellertid kortvarig och detta kan förmodligen tillskrivas den främmande mannen på gatan i Tammerfors.

Antecknat efter Agda Vikströms berättelse.

Lars-Ola Berg

***

Fortsättning från nr 9

LANDSVÄGSTRAFIKEN I SKÄRGÅRDEN.

I Replot-Vallgrundområdet fanns år 1950 endast två personbilar; Sigfrid Mynttis T-Ford som fungerade som taxibil och Axel Ekblads taxibil i Norra Vallgrund.

Ett par lastbilar fanns och de användes ofta för persontransporter.

År 1949 inledde postverket busstrafik från Vasa via Södra Vallgrund till Brändövik. Bussarna var stationerade vid Södra Vallgrund Handelslag. Landsvägen till Sommarösund var inte i sådant

skick att den kunde trafikeras med buss. Vägen plogades inte heller vintertid.

Två turer per dag kördes till en början men trafiken utökades efterhand.

Josef Lindgrén

***

Vi äro musikanter

allt ifrån Söderbyn,

**kan Felicia Anderson, Cecilia Weckström och
Nina Gädda sjunga.**

Flickorna uppträdde med att spela blockflöjt på pensionärsklubbens julfest 14.12.

Inga Doktor, som övat med flickorna, kunde tyvärr inte vara med på festen. Ann-Louise Weckström ställde upp som vice dirigent.

Tack Inga, flickorna och Ann-Louise. God fortsättning önskar

Margareta

***

ARKIVDOKUMENT

Bland samfällighetens handlingar kunde vi under arkiveringsarbetet hitta 3 handskrivna uppsatser skrivna år 1977 av Frans Westergård. Uppsatserna som behandlar storskiftet i Wallgrund, är skrivna på rutigt papper med en jämn och vacker handstil som är lätt att tyda och läsa. Frans skriver t.ex. att bönderna i Wallgrund hade på samfälld mark huggit både timmer, ved, takved samt verkställt katning till tjärtillverkning. Av takved kan man tänka sig att man tillverkar pärtor. Men katning!?! Länge trodde jag det kunde vara skrivfel. Men, nej! Gunilla Lindroos, med kontakter till Trithonia och deras uppslagsböcker, kunde berätta att katning för tjärtillverkning betyder att man barkar en tallstam så högt man räcks men lämnar en smal rand av barken kvar för att trädet inte skall dö. Efter något år fälls tallen och är då lämplig för tjärbränning.

Frans nämner inte vilka källor han använt sig av men vi kan anta att namn och årtal är de rätta.

Vi publicerar, i Söderbybladet, 2 av hans uppsatser (den första i detta nummer) med den ordalydelse och benämningar Frans använt sig av.

Börje

STORSKIFTET I WALLGRUND

Storskiftet över åker och äng påbörjade vicelantmätaren Jakob Westzynthius den 5 juni 1773. Han utförde detta samtidigt som storskiftet i Replot by. Att lägga märke till är att ingen skog ingick i förrättningen.

Soldatäng skulle tagas i Södra byn på Vadängen. Detta skifte över åker och äng fastställdes den 3 januari 1775.

Ågodelningsrätten gav hösten 1773 utslaget att skog och utmark i denna by skulle tillsvidare förbli odelade.

Ågodelningsrätten uttalade 1784 önskemålet att vid storskifte över skog och utmark i Wallgrund skulle särskild lantmätare varda utsedd och förordnad och som skulle vara endast sysselsatt med skärgårdens delning i Mustasaari socken.

Det dröjde 40 år innan en lantmätare förordnades hit för detta ändamål. År 1806 sökte Norra Vallgrunds byamän få en råskillnad upprättad mellan Norra och Södra Wallgrund. Från Södra Wallgrund invände man att byarna av gammalt ansetts som en by och att de hade skog och utmark gemensamt. Storskifte över denna mark borde ske först. Häradsrätten avslog anhållan från Norra Wallgrund.

Bönderna i båda byarna blev slutligen ense om att en rågång behövdes. Tre hemmansägare från Södra Wallgrund utverkade 1824 förordnande för lantmätaren P. J. Sundstedt att uppgå denna rå. Samma år anhöll patron Johan Grönberg som ägde ¼ mantal av Ströms hemman att Sundstedt måtte bli förordnad att förrätta storskifte över skog och utmark i Wallgrund. Det blev således nu allvar av både rågång och storskifte.

Av det först relaterade framgår, gällande storskiftet som blev slutfört den 5 juni 1773, att det gällde endast åker och äng.

Sundstedt påbörjade rågången i november 1825.

Han antecknade att börja med förhållandena i dessa byar. Bönderna hade begagnat mulbete och skogen på hela stora Wallgrund landet samfällt och om varandra såväl till avsalu huggit, dels timmer och dels bränsle, takved, gärdsel och stör samt verkställt katning till tjärtillverkning där tallskog varit att tillgå. Till förekommande av sådant oskick ha byamännen nu överenskommit om en ordentlig råskillnad mellan dessa byar.

Denna rågång blev fastställd vid hösttinget 1826.

Storskiftet över skogen och utmarken började med gradering först i Norra Wallgrund och därefter i Södra Wallgrund.

Norra Wallgrunds uppodlingsmark, skog och utmark storskiftades åren 1827 och 1828. Lantmätaren Petter Johan Sundstedt fick vid hösttinget 1828 sitt storskifte i Norra Wallgrund fastställt.

Storskiftet över Södra Wallgrunds skog och utmark samt skär holmar och grund påbörjades av Sundstedt hösten 1925.

Arbetet slutfördes 1830.

Johannesdals nybygge hade nu tillkommit så att byn hade tio hemmansnummer och 2 ¼ mantal. Hela den nu fördelade skogen, utmarken och skärgården omfattade 5084 tunnland.

Detta storskifte fastställdes den 28 januari 1831.

En komplettering av storskiftet i Södra Wallgrund skedde 1941 – 42, då lantmätaren A. Berger skiftade alla uppländningar och övriga samfällda marker i denna by. Det skedde på anhållan av bönderna på Ström och Westergård. Det gällde nu att mäta och skifta Byflagan, Sommarösund, vikar i Högskäret, Långskärsängarna, Kroköran och Knaggören. Utom skiftet lämnades Kåtöbrunnen och Sonahamnsflagan. Dessa ställen voro beväxta med sältning, rör eller starr. De voro tillsammans 119 tunnland, 2 kappland.

Arbetet slutfördes i juni 1841.

Vasa 1977, Frans Westergård

***

Med årets sista nummer tillönskas
alla läsare

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

med många nya nummer av Söderbybladet

***

SÖDERBYBLADET

Redaktör: Börje Anderson

Lotsvägen 2, 65930 Södra Vallgrund

Tel. 06-3527758, GSM 050-5917958

E-post: borje.anderson@netikka.fi

Redaktionssekreterare: Hans Söderlund

Sommarösundsvägen 442A

65930 Södra Vallgrund, tel. 06-3527586

Nästa blad, nr 1 utkommer omkring vecka
3 år 2007.